

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házon kívül: Védőre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. 'Előfizetések és hirdetések o
 száadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Amire a történelem sem tanított meg.

A nemzetgazdaság, az államélet terén roppant talányok elé állított a lefolyt négy év, s ezekre a nagy kérdésekre nem kapunk feleletet sehol. Az élet folyik tovább minden irányítás nélkül s az államtudományok nem adnak feleletet az élet által előtérbe tolt izgató kérdésekre. Csődöt mondtak az államtudományok. Egyes kuruzslók kísérleteznek még, hogy irányt szabjanak az állam életében s hogy tudományuk segítségével megvilágítsák azt a nagy bizonytalanságot, mely felé halad az állam hajója, de ezt a sötétséget eloszlatni nem képes semmi.

Azt mondták nekünk, hogy a történelem az élet mestere, s ime, a történelem sem adott egy kis világító sugarat sem, melynél felismerhettük volna a ránk szakadt rettenetességek elleni védekezés eszközeit.

Nem mondtotta meg nekünk senki, hogy ez a háboru 4 évig is eltarthat, sőt mindenki arra esküdött volna, hogy a hadi technika fejlettsége mellett ez a pusztító háboru csak három hónapig tarthat. Nem mondtotta meg senki, hogy a ruházkodás eszközei, melyek a háboru elején teljesen elértéktelenedtek, kincseket fognak érni a háboru negyedik évében.

A történelem ismeri a pénz devalvációját s a háboru elején tartottunk is tőle, hogy az állam ki fogja mondani azt, hogy a pénz a névérték egy hányadára lesz. Azonban a devalvációra nem volt szükség, a pénz értéke leszállt állami hozzájárulás nélkül is olyan mélyre, hogy jobban nem is lehetett.

Most már mindenki demokratizálódásról beszél. Azt követeli tőlünk az ántánt, mert másképp ki nem békül. Látszólag valóban nagyot nőtt az egyén értéke s a demokrácia, az egyén teljes érvényesülésének lehetősége hatalmas fejlődést vett. Ne feledjük azonban, hogy ez csak látszat. Amerika demokráciája is csak humbug s ott is a tömegek helyett a plutokrácia milliói beszélnek s Wilson, aki legszebben beszél a demokráciáról s a tömegek akaratának érvényesüléséről, Wilson maga is a plutokrácia exponense s háborut hirdet nem azért, mert Amerika milliárdosai úgy akarják, akiknek, úgy lát-

szik, még mindig nagyon jó üzlet a háboru.

A plutokrácia uralma készül a sokat szenvedett világon, s nem a demokráciáé. A kapitalizmus jut itt uralomra s nem a nép. A mi hatóságaink már érzik is ennek az eljövendő kapitalista hatalomnak szelét s azért bannak olyan kesztyűs kézzel zsidó polgártársainkkal, mert az eljövendő új világban is a pénz lesz minden s nem az egyén.

A pénzben rejlő mindent leigázó hatalom tudata teszi oly felfuvalkodottá ezt a népelemet s ez fogja majd kelemetlené tenni a társadalmi érintkezést, mert a közélet minden terén ezt az undorító pökhendiséget, s uralomvágyat fogják látni.

Wilson el akarja kergetni a királyokat, mert azt mondja, hogy a királyok csinálják a háborukat s György angol király s a kis olasz király hallgatnak, pedig az ő trónjukról is van szó a szépen szavaló Wilson szavaiban. Oroszország eljutott a demokrácia diadalának legmagasabb csúcsára: ott a hercegek cipőt tisztítanak az utcasarkokon s a cár fényes hadseregének elegáns tisztjei beálltak hordároknak. Ez az orosz demokrácia megcsinálta a békét s a demokrácia megszületésének első napjaiban azt hitte, hogy keblére ölelheti az egész ellenséges világot. Azonban az ántánt harcolni akaró demokráciájának nem tetszik a békülni akaró orosz demokrácia — s hadat üzen neki. Vagy Wilsonnak, még az orosz demokrácia sem elég demokrata? Tessék figyelni arra, mi történik a Murman-partokon, mert az ántánt többet akar ott, mint új Szalonikot teremteni. A Murman-partokon hatalmas bázis készül, ahonnan az ántánt Pétervárra akar bevonulni, hogy megdöntse a bolsevikiek uralmát s visszaállítsa a polgári elemek uralmát Kerenszkivel s visszacsinálja Breszt-Litovszkot.

Hogy az ántánt nem demokráciát akar, hanem csak háborút, mutatja az, hogy Oroszországban meg akarja buktatni a bolsevikieket, hogy a polgári elemet juttassa uralomra, Finnországban pedig meg akarja a polgári elemet, hogy a finn bolsevikieket segítse uralomra. Most így újra kezdődik a megbékült keleten.

Megsemmisült az internacionále is. Az ántánt internacionálistái lettek a legvéresebb nacionalisták, akik tudni sem akarnak a mi naivan őszinte internacionálistánkról. Nacionalista lett

újra mindenki s ez a fejlődés egyetlen útja, mert ez a természet szava.

Azt hittük, hogy a háboru egy nagy tisztító tűz lesz, mely jobbá, nemesebbé fogja tenni a szenvedő emberiséget. Kétségtelen, hogy a háboru egy irtóztató csapás, mely évtizedekig romlottá teszi közéletünket s társadalmunkat.

A vagyonbiztonság megrendült, mert a kis tolvajok azt látták, hogy a nagytolvajok szabadon zsebelnek s csak a forma más, mint az ő kis lopásaiknál. Az erkölcsök elzüllöttek, a társadalmi érintkezés hangja eldurvult. Újjá kell alkotni ezt az egész társadalmat. Mik lehetnek a társadalmi újjászületés eszközei? Csak egy eszköz lehet: a nép újjá nevelése templom és iskola által.

A választójogi javaslat részletes tárgyalása.

A képviselőház ülése.

Az érdeklődés mára a fagypontra csökkent és Szász Károly elnök alig néhány képviselő előtt nyitotta meg tizenegy óra körül az ülést.

Az elnöki előterjesztések után Wekerle Sándor minisztereinek betérjettette a Gyöngyös város újjáépítéséről és rendezéséről szóló törvényjavaslatot azzal az indítvánnyal, hogy a képviselőház tegye át a javaslatot a pénzügyi és közigazgatási bizottsághoz előzetes, együttes tárgyalás céljából.

A Ház kimondja, hogy a pénzügyi és közigazgatási bizottság együttesen fogja le tárgyalni a törvényjavaslatot. Következett ezután a napirend:

a választójogi törvényjavaslat harmadik szakasza.

Platthy György: Ez a szakasz biztosítékot tartalmaz arra, hogy akiknek valamely jogcímen szavazati joguk volt, az újnévjegyzékbe is felvétessenek, feltéve, hogy a feltételek nem változtak meg. Az eredeti miniszteri javaslat szerint felveendő mindenki a névjegyzékbe, aki az 1914-es névjegyzékben már szerepelt. A bizottság azonban az 1918. névjegyzéket fogadta el irányadónak azzal, hogy az összeíró bizottság nem nézhet át négy évi jegyzéket.

Ha az 1918-as névjegyzék fedezné az 1914-es névjegyzék tartalmát, akkor nem lenne kifogása ez ellen a rendelkezés ellen, de az 1918-as névjegyzékből a háboru for-

gataga következtében sokan kimaradtak, akik az 1914-esben még szerepeltek. Az 1848-as törvényre való hivatkozással módosítást javasol a harmadik szakaszhoz. A módosítás szerint mindazok felveendők az új névjegyzékbe, akik 1914-1819. évek valamelyikének névjegyzékében már szerepeltek.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszol Platthy György felszólalására. Mindenekelőtt azt hangsúlyozza, hogy 1848-ban még nem voltak névjegyzékek.

Platthy György: El is hagyhattam volna az erre való hivatkozást. — Ez nem fontos!

Wekerle Sándor: Másképpen áll a dolog a 72-es törvénnyel. Ez a törvény úgy rendelkezik, hogy a megelőző névjegyzék választói átveendők az új névjegyzékbe. Ha a bizottsági javaslat harmadik szakaszának olyan jelentősége lenne, mint a melyent Platthy annak tulajdonít, akkor elfogadná az indokait, de itt az analfabétákról van szó, akik most is felvételre kerülnek megfelelő jogcímen.

Bizony Ákos: Csak a negyedtelkesek nem lesznek szavazók!

Wekerle Sándor: Dehogyan, ha írni olvasni tudnak! Az 1918-as névjegyzékben 350.000-rel több választó van felvéve, mint a mennyi az 1914-esben volt. A törvény készítésekor pedig ez volt az utolsó kész névsor, ezért vették ezt a névsort alapul.

Csizmázia Endre csatlakozik a miniszterelnök álláspontjához. Az 1918-as névjegyzékben benne vannak mindazok, akik az 1914-esben szerepeltek, sőt megszorodott a számuk azokkal, akik az 1913-as törvény jogcímen lettek választók.

A Ház a bizottság szövegezésében a harmadik szakaszt nagy többséggel elfogadta és Platthy módosítását elvetették.

A negyedik szakaszt változatlanul elfogadták.

Az ötödik szakasznál

Pető Sándor szólalt fel. Az ötödik szakasz megmagyarázza, hogy mi értendő állandó lakhelynek és úgy rendelkezik, hogy a kik egy évig egy községben laktak, vagy lakást csak egyszer változtattak, olyannak tekintendők, mint akiknek állandó lakhelyük van. Szerinte ez felesleges és jogfosztó rendelkezés. Módosítást javasol olyképpen, hogy mindazok állandó lakhellyel rendelkezőknek tekintendők, akiknek az összeírás idején állandó lakásuk van.

Csermák Ernő kifogásolja ezt a szakaszt, mert a röghözkötöttséget jelenti és ezért túlságosan konzervatívnak tartja. Módosítást javasol, hogy azok a nyugdíjas tisztviselők és katonai havidíjasok, akik a nyugdíjazásuk következtében lakóhelyüket megváltoztatják, ne tekintessenek olyanoknak, mint akiknek nincsen állandó lakásuk.

Gróf Bathányi Tivadar: Pártját úgy az ötödik szakasz, mint a törvényjavaslat további rendelkezései tekintetében mélyreható ellentétet választják el a javaslatától. Ma mindazok a népek, melyeknek történelmi emlékeik vannak, önálló állami életre törekcszenek.

Egy hang a jobboldalon: A csehek!

Gróf Bathányi Tivadar: Kérem, komolyabb időket élünk, semmint ilyen közbeszólásokat tehetnénk. Itt vannak a lengyelek, itt vannak az ukránok, itt vagyunk mi ma-

gunk magyarok. A magyar nemzet élete a háború következtében az önállóság irányában fejlődik tovább. A király és a nemzet közt e tekintetben nincs ellentét és az önálló állami élet leghatalmasabb pillére, az önálló nemzeti hadsereg meg van ígérve.

Elvbarátai annakidején a legnagyobb lelkesedéssel vettek részt azokon a tárgyalásokon, amelyek a demokratikus választójog megvalósítására irányultak. Nem kötötték magukat ahhoz, hogy az egész vonalon az ő programjuk, az általános, titkos, egyenlő, kövségenkénti és nőkre is kiterjedő választójog valósuljon meg. Elfogadtak egy kompromisszumot, amely eredeti koncepciójuknak megfelelt és amelyhez az összes radikális elemek hozzájárultak. Így készült az eredeti javaslat, amelyet azonban a bizottsági tárgyalás során reakciós szellemben teljesen megváltoztattak. Konstatálja, hogy a miniszterelnök igyekezett több ponton megvédeni a javaslat eredeti irányát és igyekezett rajta némileg javítani a bizottsági munka után.

Ő és elvbarátai felvetik a kérdést, hogy amikor itt az egész vonalon megváltoztatják az eredeti javaslat intencióit, hogy amikor a miniszterelnök ur minden indítványát elveti a többség, van-e értelme, hogy ők továbbra is résztvegyenek a tanácskozásban.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A képviselő ur felveti önmaga előtt azt a kérdést, hogy résztvegyen-e továbbra is a képviselőház tárgyalásán. Erre ő nem adhat választ, azt azonban mindenesetre hangsúlyozza, — a képviselői kötelességgel akkor nem fog összeütközésbe jutni Batthyány, ha nem vonja ki magát a tanácskozásból. Pető Sándor módosítását nem fogadja el, ellenben Csermák módosításához hozzájárul.

Az ezután következett szavazásban a többség a bizottsági szövegezés 5. §-át elfogadja. Pető Sándor módosítását elveti, ellenben Csermák kiegészítő módosítását megszavazza.

A 6. és 7. szakaszt változatlanul elfogadják.

Ezután a Károlyi párt tagjai kivonulnak a teremből és nem vesznek részt a további tárgyalásokon.

A hatodik, hetedik szakaszt változatlanul elfogadják.

A nyolcadik szakasznál Bródy Ernő módosítást ajánl.

Vázsonyi Vilmos tudja azt, hogy felszólalásának úgy sem lesz eredménye, mégis kötelessége rámutatni, hogy e szakasz változatlan elfogadása a mezőgazdasági munkások legnagyobb részét megfosztja a választói jogtól. A Ház a szakaszt a bizottság szövegezésében fogadja el.

A kilencedik szakasz változatlan elfogadása után a tizedik szakasznál Polonyi Dezső különvéleményét vették tárgyalás alá. — Csizmázia előadó ismerteti az indítványt, melyet a képviselőház magáévá tesz.

A következő szakaszokat a tizennegyedik szakaszig vita nélkül elfogadják. Erre a szakasznál Pető Sándor, Vázsonyi Vilmos szólalt fel, Pető módosítást is ajánl. A szakasz változatlan elfogadása után az elnök a vita folytatását délutánra halasztotta.

A délutáni ülés.

A folytatólagos ülést 4 óra után nyitja meg Simonsits alelnök.

Balogh Jenő és Vázsonyi Vilmos személyes jellegű polemiája után kisebb felszólalásokkal kísérve változatlan szövegben mennek el egész a 25-ik szakaszig.

A 25-ik szakasznál Bródy Ernő indítványt nyújt be. Wekerle miniszterelnök hozzájárul ahhoz, hogy az ipari munkásokról a munkásbiztosító pénztárak készítsenek kimutatást.

Gróf Tisza István: E kimutatások pontosságában nem igen bizik.

Szterényi kereskedelemügyi miniszter megnyugtatta gróf Tisza Istvánt, hogy e kimutatások minden kiváncsolomnak meg fognak felelni. A szakaszt Wekerle módosításával fogadják el.

Ezután kisebb vita közben változatlan szövegben elfogadják a javaslat szakaszait egészen a nyolcvankilencedik szakaszig. E szakasszal Platthy György engedélyt kér és kap arra, hogy beszédét holnap mondassa el.

Ülés vége este 8 óra után.

A vitát holnap folytatják.

Szeptemberig csak selyem- és vászoncipőket lehet vásárolni.

Takarékoskodni kell a bőrcipőkkel télire.

Napról napra nagy tolongás van a városi közéletmezési ügyosztály cipőosztályánál. Aki csak teheti, igyekszik cipőhöz, illetve több cipőhöz jutni, nehogy a télen cipő nélkül maradjon.

Lukács Ödön főjegyző azonban éppen az őszi és téli időre való tekintettel már most intézkedett, hogy egyesek a cipőket ne harácsolhassák össze s a rossz időben is legyen cipőkészlet.

Tegnap rendeletet intézett a közéletmezési cipő osztályához, amelyben akként rendelkezik, hogy tegnapról fogva csak selyem- és vászon szezoncipőkre adható ki utalvány. Takarékoskodni kell s ezért bőrcipőre szeptemberig nem adnak ki utalványt s így nem lehet addig bőrcipőt vásárolni. (Legfeljebb méregdrágán az elrejtett készletből.) Akinek szüksége van a bőrcipőre, javíttassa ki az ócskát.

Az őszi és téli rossz időre foglalta le a főjegyző a bőrcipőket, hogy akkor elláthassa a közönséget; ezért csak szeptemberben kezdik meg ismét a bőrcipők kiadását.

Az árakat már úgy fogják megállapítani, ahogy az új maximálás lesz.

Különben Lukács Ödön főjegyző gondoskodik, hogy az őszi lehetőleg el legyen látva a közönség cipővel. Mint értesülünk, nagyobb mennyiségű cipőt vásárolt, továbbá a cipészek részére bőryanagot szerzett be. Kiküldte a közéletmezési bizottság egyik tisztviselőjét, hogy a Népruházati Bizottságnál megvásárolt cipők és bőryanagok kiutalását eszközölje ki és azt szállíttassa el Nagyváradra.

Nagy ellentámadások Nyugaton.

Berlin, július 18. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagytámadásról jelentik:

Nyugati harcok.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Lenstől északra Villers Bretonneux-től keletre helyi ellenséges támadásokat visszavertünk. A tüzérségi tevékenység, amely napközben mérsékelt volt, este élénkebbé vált és éjjel Yperntől délnyugatra, valamint a Villers-Bretonneux-től keletre megismételt ellenséges támadások alkalmával időnként hevessé fokozódott. Élénk felderítő tevékenység mellett több ízben ejtettünk foglyokat.

A német trónörökös hadcsoportja. — Bosnit vezérezredes hadserege tegnap egész nap súlyos harcban állott. — Az ellenség ujonnan harcbavetett hadosztályokkal megerősítve, több órai tüzérségi előkészítés után a Marne-től délnyugatra fekvő egész arcvonal ellen ismételt nagy egységes ellentámadásokra indult. Estére a csata javunkra dönt el. A támadások az ellenség legsúlyosabb veszteségeivel omlottak össze.

A Mareuill-től délkeletre fekvő kisebb

helységekből, amelyekbe az ellenség átmene-
tőleg behatolt, öt ellentámadásunk ismét ki-
vetette. Az ellenség a folyó északi partján
is hiába kísérlete meg, hogy sikereinket vi-
tássá tegye.

Egy Poudey-től keletre fekvő hegyhát-
nak rohammal való elfoglalásánál a védőcsa-
patot ezredparancsnokával együtt elfogtuk
és több ágyút zsákmányoltunk.

Reimstől keletre a helyzet változatlan,
nyugatra az ellenség kisebb támadásokat in-
tézett ellenünk, a melyek ellentámadásaink-
ban összeomlottak.

Ludendorff, első főszállásmester.

Az olasz fronton nincs esemény.

Budapest, július 18. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz fronton nincs különös ese-
mény.

Albániában az ellenség érintkezésbe jött
biztosító csapatainkkal.

A vezérkar főnöke.

A Murman-partok ostromállapotban.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Temps jelenté Londonból, hogy a sovjet kormány Moszkvából Siroszba akarja áthelyezni székhelyét. Trockij a sovjetek tanácsában bejelentette, hogy számos szovjet csapat átpártolt az ellenséghez. Ez volt az oka annak, hogy a Murman-part vidékére a sovjet elrendelte az ostromállapotot.

A főhadiszállás és Páris között megszakadt az összeköttetés.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Páris-sal való érintkezés a messzehordó ágyúk működése miatt megszakadt. A ma délutáni hivatalos jelentés késő éjszakáig nem érkezett meg, ami még eddig sohasem történt meg. Párisban az izgalom leirhatatlan.

Vád alá helyezési indítvány Wilson ellen.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Az amerikai szenátusban legutóbb veszélyes ellenzék lépett fel Wilson diktatúrája ellen. Brandesge szenator vezetése alatt azt követeli az ellenzék, hogy Wilsont állítsák vád elé, mert megsértette az alkotmányt.

A finnek offenzívája a Murman-vasutak ellen.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Züricher Zeitung jelentése szerint az antant a Murman vasutak egy részét hadiállapotban levőnek jelentette ki, mert a finn csapatok a vasut ellen megkezdték az offenzívát.

A finn államforma.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Münchenből jelentik: Kopenhágán keresztül érkező hírek szerint a finn országgyűlés a monarchikus államformáról szóló törvényjavaslatot 57 szóval 53 ellenében második olvasásban is elfogadta.

Békegyűlések Párisban.

Budapest, május 18. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Secoio Párisból jelentik, hogy ott a legutóbbi vasárnapon két békegyűlés volt, melyre a hatóság engedélyt a szakszervezetek közbenjárására adott. A gyűlések igen látogatottak voltak, határozatot is hoztak, de a határozat közlését nem engedélyezték.

Átkelés a Marne folyón.

Berlin, július 18. A Wolff-ügynökség jelenti: Az az ágyutüz, mely von Einem vezérezredes hadseregénél 14 ről 15 re virradó éjszaka a támadást bevezette, teljesen azonos volt a Sommenál, Flandriában és az Aisnenél kifejtett ágyutüzzel. Az ellenséges arcvonal három év alatt tökéletes várrendszerré épült ki. A franciák várták a támadást és teljesen felkészültek arra. A német tüzérségi előkészítés azonban egy órával a roham kezdete előtt tökéletesen elhallgattatta a francia tüzérséget. Kora hajnalban a német gyalogság zavartalanul indulhatott rohamra. Negyed óra alatt áthaladtak a német tüzérség által pozdorjává lőtt akadályövezeten.

Ahol ellenség maradt, az halott volt, vagy nem tudott a törmelék közül kimenni. Róka-lyukakból számlálhatatlan rajokban jöttek elő a francia katonák felemelt kézzel. Az utakon reggel nyolc és kilenc óra közt már áthaladtak az első útegek és oszlopok a tölcsermezőn.

A Marneon való átkelés majdnem mindenütt sikerült. Pontonokon zavartalanul viték át a csapatokat és már a kora reggeli órákban elfoglalták Dormanst. Utánna a heves ellenállás dacára is egymás után estek el a Marne-menti községek: Reuilly, Souvigny, Courthiezy, Soilly, Chavenay, Vassy, Boudogny, Troissy.

Harcolva nyomultak előre csapataink dél és kelet felé, a déli órákban már készen volt a széles híd.

A németek a második francia állásokban.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) A Vorwärts nek a nyugati fronton levő tudósítója jelenti, hogy a harc különösen a Boehn-hadseregénél folyik kedvezően. Egyes helyeken a német rohamcsapatok behatoltak a reimsi erdőségben levő második francia állásokba. Másutt a franciáknak számos tankkal támogatott igen erős ellentámadásai a nyert területet vitássá teszik.

Vilmos császár a megfigyelő állásban.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Rosner Károly haditudósító a Reimstől északra fekvő harctérről e hó 16-án a Berliner Lokalanzeiger nek ezeket távirat-
tozza:

A császárnak az volt a kívánsága, hogy az új csatát kitörése első pillanatától kezdve harcoló csapatai körében élje át. Már 14-én késő este a jövő harcok terepére ment és az éjszakát egy előretolt megfigyelő állomáson töltötte s innen hallgatta a tüzrajtaütés borzalmas nyitányát. Majd végignézte az ellenséges állások fölött zuhogó lövedékek által nyújtott képet. — A 4 óra 50 perckor megindult roham után néhány perccel már kezében tartotta az első jelentéseket a vállalkozás kedvező menetéről. Azután naplementig maradt a csapatoknál, a nélkül hogy egy pillanatra pihent volna és a mai napot is, amely a Marne-menti és a Reimstől délnyugatra aratott sikerekhez új, szép eredményeket csatolt, reggeltől egészen estig a harci terepen töltötte.

Repülőtámadás Póla ellen.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Július 17-én reggel Pólát több ellenséges szárazföldi és tengeri repülőraj támadta meg, amelyek mintegy 200 bombát dobtak le. A bombázásnak két halottja van (polgári munkások) és több sebesültje. Az anyagi kár jelentéktelen.

Az angolok a jelenlegi csatában nem vesznek részt.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Temps jelentése szerint angol csapatok a jelenlegi csatában nem vesznek részt, mert a francia-angol védelem teljesen külön vált.

Párisban folyton hallják az ágyudörgést.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Poincare tegnap megszemlélte a messzehordó ágyuk lecsapódási helyét. A fővárosban szüntelenül hallatszik az ágyudörgés.

A bolsevik uralom végének kezdete.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Stockholmi híradás szerint Borovszky orosz követ éppen most tért vissza Pétervára és barátainak kijelentette, hogy állásáról feltétlenül le fog mondani. Ha ez a hír valószínűleg bizonyul ez a bolsevik uralom végének kezdetét jelenti.

A francia sajtó az offenziváról.

Genf, július 18. A francia sajtó, mely az utóbbi időkben nagy önbizalommal, sőt kihívó hangon irt, most ismét szorongó aggodalommal foglalkozik a helyzettel. A lyoni Progres így kezdi vezércikkét: „A legkomolyabb órákat éljük, talán az egész háború legkomolyabb óráit. Páris lakossága július 14-ének mozgalmas ünnepe után most megrendülve, elfogódott szívvel figyeli az eseményeket. Mindenki tudja, hogy ütött az óra és lehetséges, hogy a most folyó csata a történelem legnagyobb csatájává válik.”

A párisiak már július 14-én éjjelkor látták, hogy valaminek történni kell. Jól lehetett hallani az ágyuk dörgését, különösen a Montmartreon és az emberek eleinte azt hitték, hogy a Párist védő ágyuk ellenséges repülőgépekre tüzelnek. De nemcsak az ágyudörgést lehetett hallani, hanem a nagy robbanások hatását szinte látni lehetett a fővárosban: megremegtek az ajtók, zörögtek az ablakok és a Montmarte magaslatairól tisztán lehetett látni a felvillanó ágyutűzet.

Egész éjszaka tartott az ágyuzás és reggelre a párisiak minden hivatalos jelentés nélkül is tudták, hogy megkezdődött a borzalmas csata. Senki sem merészkedett az utcára, a közlekedés megszűnt, különösen akkor, amikor a német messzehordó ágyu is megkezdte működését.

A lapok jelentése szerint még sohasem történt, hogy a csatazajt ilyen jól lehetett hallani Párisban. A Matin azt írja, hogy az egész vidék szinte lángban állott és négy órán át lehetett látni a tüzet.

A katonai kritikusok találgatják az offenziva céljait. A Matin azt írja, hogy az ellenség nyilván át akarja törni a frontot Chalons irányában, hogy azután Verdunt körülrázza. A Progrés szerint az ellenség végső célja Páris, de előbb megpróbálja elfoglalni Chalons, majd a három oldalról körülvevett Reimst.

Nincs szene a Rimanóczy-fürdőnek.

Ma már ismét lehet fürödni.

A szénhiány mind érezhetőbbé lesz, a mi a közintézmények üzemét zavarja meg. Most már bajok vannak a Rimanóczy-fürdőnél is a szénhiány miatt.

Tolonics József fürdőgondnok előterjesztést tett a város tanácsához, amelyben kifejti, hogy amikor a fürdő szénkészlete jobban fogyni kezdett, Kőszeghy József főmérnök-höz fordult, aki már többször kisegítette, hogy adjon kölcsön a vízmű szénkészletéből, azonban a főmérnök azt válaszolta, hogy most a vízműtelepnek is kevés a szénkészlete s így nem adhat abból semmit.

Rimanóczy Kálmán, a villamos telep igazgatója sem tudta a fürdőt kisegíteni, mert csak néhány napra való szene van s meggyőzte őt arról, hogy ha a villamos műnem adhatna világítást, úgy is hiába volna a fürdőnek szene, csak zárva kellene tartani.

Ilyen helyzetében a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársasághoz sürgönyözött — szénért, s kérte, hogy ha nem küldhetnek darabost, küldjenek porszenet, amire azt válaszolták, hogy csak egy vaggonnal küldhetnek ilyet is.

Tolonics erre a szénbizottsághoz fordult, s kérte, hogy utasítsák a salgótarjáni részvénytársaságot, hogy küldjenek szenet, de a szénbizottság is azt válaszolta, hogy csak egy vagon szenet utalhat ki.

Mivel a szén csak pár napra volt elég, korlátozta a fürdő üzemét, majd a városi tisztviselők fogyasztási szövetkezetéhez fordult, hogy a múlt évről maradt s a város-ház pincéjében levő porszenet engedje át a fürdő céljaira. — Ezt meg is kapta s ma, pénteken már ezzel fűtik a kazánokat.

Végül kéri Tolonics jelentésében a városi tanácsot, hogy a szénhiány megszüntetéséről intézkedjék.

Komlóssy József gazd. tanácsos, a helyi

szénbizottság elnöke tegnap összehívta a bizottságot s abban állapotok meg, hogy azonnal a Szénbizottsághoz fordulnak szén kiutalása iránt.

A Rimanóczy-fürdő üze me a háboru alatt már kétszer szünetelt rövid ideig, 1—1 nap, majd bizonyos napokra korlátozták az üzemet. Most is arról van szó csak, hogy közbe egy-egy napi szünetett fog tartani az üzem.

Ez mindenestre károsodást jelent a Rimanóczy alapra, de valami nagyobb veszedelem nem származik belőle.

A tojásfogyasztás korlátozása és a cukrászdák.

Egy esti lap nyomán jelentettük, hogy a tojást vendéglőkben és cukrászdákban nem engedni felhasználni a közlemezési miniszter s nemsokára ezt rendeletben tiltja el. Erre nézve megkérdeztük Novo meszky Imre cukrászt, aki figyelemreméltó kifogásait a következőkben adta elő:

A rendelet még nem jelent meg, csak a tervezetről irnak a lapok. Ez a tervezet tele van ellentmondással, mert ha a vendéglőkben s a cukrászdákban egész napra eltiltaná a miniszter a tojás felhasználását, miért engedné meg csupán a vendéglőkben este a tojásos ételeket? Az a körülmény, hogy a tojással készült cukrászsütemények készítését a miniszter eltiltaná, tehát minden sütemény készítését eltiltaná, egyértelmű lenne a cukrászdák üzemének kerülő uton való beszüntetésével. Ez lehetetlen, legyen őszinte a miniszter s csukassa be egyenesen a cukrászdákat, amelyek ily módon tönkre mennének. Ha a közönségnek otthon szabad tortát, kalácsotf tészta készíteni, miért ne lehetne azt a cukrászdáknak is meg engedni? Elvégre van olyan ember elég, aki azt gondolja, hogy nem lehet mindig krumpelit enni.

Az állami gyermekmenhely nem tudja a kötelességét.

Az eladminisztrált állami gyermekmenhely dolgai élénken magukra vonták már jó idő óta azok figyelmét is, akik különben egyéni rokonszenvvel mindent elnéznek az intézmény igazgatójának Edelmann Menyhért drnak.

A gyermekmenhely ügyvezetésének általános bírálatát máskorra hagyjuk, csupán egyetlen jellemző adatot emlíünk fel itt, azt, hogy a menhely szoptatós anyái naponta és gyakorta átlopóznak a városi tejközpont epreskerti telepére s ott Andó Ferenc tejmesztertől tejet kunyorálnak olyan panaszok kíséretében, amelyek ha tulzottak is lehetnek, állami intézmény ilyen fontos alkalmazottaitól legalább is megdöbbenők.

A gyermekmenhelynek az az ügye, amely napirendre hozza az egész intézmény korhadtságát, eladminisztráltságát, életképtelenségét, a város közigazgatási bizottságát foglalkoztatja majd az augusztusi rendes havi ülésen. Az történt ugyanis, hogy a nagyváradi királyi törvényszék, mint az ma gyakor eset, elítélte egyik züllött kiskorut különböző vétségekért s kimondta ítéletében, hogy beutalja a gyermekmenhelybe.

A városi árvaszék ezért rögtön intézkedett, de legnagyobb és jogos meglepetésére a gyermekmenhely azt felelte hivatalosan, hogy a gyermeket *nem fogadja be*, mert számára nincsen hely, forduljanak a Patrónás egyesületéhez, vagy adják javítóba, vagy tegyenek vele, amit akarnak. Mert az ilyen gyerekek meglöpjék a többit, megszöknek és a többi.

Az árvaszék felelt és argumentált. Azzal, hogy a gyermekmenhely már felvett ilyen hasonlóan kiskorú bűnöst, de ez *kötelessége* is, mert erre kényszeríti a menhelyt a 27200. számú rendelet 28.ik szakasza, amely világosan előírja, hogy az ilyen elítelt kiskorú bűnöst *a gyermekmenhelybe kell beutalni s az befogadni köteles*.

Ha nem tetszik a gyermekmenhelynek, hogy ott legyen a gyerek, vagy, mint gyakran történik, a gyerek megszökik, át lehet utalni szigorított menhelyre, amilyen nem egy van. A törvény alapján kibocsájtott rendelet tehát fedi az árvaszék jogos álláspontját.

Mivel a menhely erre se adta be álláspontját, az ügyet a városi közigazgatási bizottság elé juttatta az árvaszék azzal a javaslattal, hogy a menhelyet köteletségének teljesítésére szorítsa a bizottság.

Megszűnt a Máv. igazgatósága.

Egyes lapok már többször írtak arról, hogy a kereskedelemügyi kormány az államvasutak igazgatásában nagy reformokat szándékozik keresztülvinni. Ezek az értesülések úgy szóltak, hogy a tervbevevett reformok olyan szorosabb kapcsolatot akarnak teremteni az államvasutak igazgatósága és a kereskedelemügyi minisztérium között, melyek az adminisztráció nagyobbá és egyszerűbbé tételét célozzák.

Eddig két nagyfontosságú kérdés megoldása van folyamatban. Az egyik az államvasutak igazgatóságának beolvasztása a kereskedelemügyi minisztériumba, a másik, amely az elsőnek természetes következménye és éppen ezért vele egyidőben kell elintézését nyernie, a vidéki üzletvezetőségeknek igazgatóságokká történendő átszervezése.

Most a tervezett reformok egyrésze már meg is valósult, amennyiben az államvasutak igazgatósága beolvadt a kereskedelemügyi minisztériumba.

Vigyázó István aradi máv. üzletvezető erről a reformról a következőket mondotta:

— Az államvasutak budapesti igazgatósága, mint a kereskedelemügyi minisztérium tizedik szakosztálya működik. Ami az üzletvezetőségeknek igazgatóságokká történendő átszervezését illeti, erről most még nem nyilatkozhatom. Nem tehetem ezt azért sem, mert a kérdés részletei most állanak megvitatás, illetve átdolgozás alatt s így azokról még nem is lehetett módomban érdemleges áttekintést szerezni. Annyit azonban már most is mondhatok, hogy a reform életbeléptetésével az üzletvezetőségek hatásköre nagyon kibővül. Különben a kereskedelemügyi miniszter ur. ő excellenciája a gyors munka embere és így remélhető, hogy rövidesen alkalmunk lesz a részletekkel is foglalkozni.

Szterényi József báró, mikor átvette a kereskedelemügyi minisztérium vezetését, — nagyszabású reformokat ígért, amelyek hivatalosan lesznek az államvasutak életképességét fokozni. Ugyáltszik a kereskedelemügyi miniszter elsősorban a legfelsőbb vezetés újjászervezését akarja keresztülvinni s a központi kezelés kimélyítésével a gyorsaság és egyszerűsítés lebeg a szemei előtt.

Egy kis gyakorlatiasság.

A gyermekvédelmi ügyosztályt *Doszpoly Dezső* dr. árvaszéki ülnök vette át s rövid idő óta nagyszerű eredményeket produkált. Négy házasságkötésnél közreműködött, 34 örökbefogadást ütött nyélbe, kirendelt rengeteg gyámot, tanácsadót, meghallgatott néhány száz anyát és gyermeket s nagykorúsította a következőket:

Topsál Erzsit és Krecsmárik Gizellát, hogy fényképészeti műtermet nyithassanak, ami meg is történt s az üzlet kitűnően megy, Steiner Erzsébetet, Stein Józsefet azért, hogy tűzifa és faanyag kereskedést nyithasson, Tapfer Dezsőt, hogy fogtechnikus lehessen. Waldmann Erzsit, hogy mint zongoratanárnő nyithasson iskolát és Ember Géza főispán Géza nevű fiát, hogy vagyonát kezelhesse, amely néhány millióra megy.

Hát ez természetes, hogy így történik. De van egy közigazgatási újítása az új hivatalvezetőknek.

A bíróságok, mikor elítélnék egy kis korot valamely büntettért vagy vétségért, ezt ítéletben hozzák az árvaszék tudomására.

Például: Kiss Ferencet elítélték lopás vétségéért. Az árvaszék eddig kiadta az ítéletet a rendőrségnek, hogy keresse meg Kiss Ferenc vagy Nagy János vagy Tóth István elítélt szüleit, kutassa ki körülményesen viszonyait, hogy intézkedni lehessen. A rendőrség azt jelentette a hiányos nacionáléjú ítéletre, hogy az elítélt körülményei „ismeretlenek.”

Doszpoly doktor erre az ítélettel átküldött egy árvaszéki alkalmazottát a bírósághoz s ott kiíratta az ítéletre vonatkozó adatokat, mert azok ugy-e a tárgyalási iratokból bőszegesen kivehetők? Azóta egyenesen ehhez a rövid uthoz fordul s többé nem „ismeretlen” az elítélt apja, anyja s családi viszonya.

Kicsi az eset, de jellemző s valamivé azzal válik, hogy a közigazgatási bürokratizmuson tulateszi magát egy modern tisztviselő egy kis gyakorlatiassággal.

Nem jó hír Párisból.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Párisal való érintkezés a messzehordó ágyú működése miatt megszakadt. A ma délutáni hivatalos jelentés késő éjszakáig nem érkezett meg, a mi még eddig sohasem történt.

Japán beavatkozásáról még nem történt döntés.

Budapest, július 18. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Párisból érkező jelentések arról adnak hírt, hogy az amerikai és japán kormányok még csak most tették megfontolás tárgyává a Szibériában való beavatkozás kérdé-

sét. A *Matin* szerint a tárgyalások kedvezően haladnak, döntés legközelebb várható.

Az Egyesült hadikölcsönjegyzései.

Az „Egyesült Bank és Takarékpénztár r. t.”-nél a VIII. ik hadikölcsön első és második jegyzései időszakában a következő nagyobb jegyzéseket eszközölték:

Hungári általános biztosító r. t. 500.000 K; Istvánffy Béla 500.000 K; N. N. 250.000 K; La Roche és Darvas egyesült erdőipar r. t., Nagybárodai erdőtermelési r. t., Nagyváradi erdőipar r. t., Sz. N. 200.000 K; dr. Stern Ödön 190.000 K; Léderer Márton chammottégla, cserépgyár és mészégető r. t. 170.000 K; Istvánffy Sándor, Nagyváradi város közönsége 160.000; László Király Páholy, Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár r. t., R. V. 150.000 K; B. B. 125.000 K; Friedmann Benő örökösei, Nagyváradi Városi Vasut r. t., Zathureczky István, A. S., Biharmegyei Gazdasági Egyesület, Kurländer és Ullmann r. t. 100.000 K; Popovits Athanasz 80.000 K; Bogdán Anna 77.300 K; Grósz Zs. 65.000 K; Zlinszky B. 64.450 K; Ambrózi M. 60.000 K; dr. Fássy Lajos, Fleissig Sándor, Barta Béla, Klór Antal, Zucker József, Magyar Zsirművek r. t., K. J., ifj. Popper József, Téglaművek és Műtrágyagyár r. t. 50.000 K; dr. Grósz Menyhért 42.000 K; A. E. 40.000 K; Vámos Jakab 38.000 K; Sebess Gyula, dr. Andreán Jusztin, Kallós Jakab, Czillér Imre 30.000 K; Herskovitz Lajos, Bognár Sándor, Bajkó Barabás, Szegő József, Löwenstein Mór, 25.000 K; dr. Kende Miksa, Mártonffy Barna, Sarkadi Klára, Reismann Mór, Deutsch Ignác, Biszterszky Iván, dr. Miskolczy Ferenc, dr. Popper Ákos 20.000 Koronát; Rosenberg Izsó, Rendes Vilmos, Farkas Izidor, Aranyi Albert, dr. Gyémánt Jenő, dr. Ertler Mór 15000; Tibor Ernő 12000; dr. Szundhauszen Emil 11000; Általános Fekereskedelmi r. t., Grosz Albert, dr. Rezső Mór, Rumpler Frigyes, Wechsler Adolf és Társa r. t., dr. Várnai Ferenc, Schön Hermann, Kurländer Jenő, Klein Károly, Földesi Imréné, Madar Lajosné, Mészáros Miklós, Sztancsek Sándor, Schwartz Arthur, Markovits Testvérek, Weisz Gyula, kiskorú Vály András és Géza, dr. Kádár Elek, Bleyer Kálmán, dr. Ardeleán Jusztinné, Kemény Béla, Andor László, Munk és Schönberger, dr. György Ernő, Grünner Ernő 10000 K és számos apróbb jegyzések.

Az intézet jegyzése a VIII. ik hadikölcsönből *egymillió korona*, mely által az intézet saját tárcájában levő hadikölcsönök összege kitesz *négymillió koronát*.

Az intézetnél az I—VIII. ig történt jegyzések végösszege *37.446.850 korona* és pedig I—VII. ig jegyeztek *26.871.800 K t.*, a VIII. ik hadikölcsön első és második időszakában *10.575.080 K t.*, összesen *37.446.850 koronát*.

* **Hadikölcsönjegyzésnél és az igen előnyös hadikölcsön-életbiztosításnál forduljon mindenki a NÉP-SZÖVETSÉGI HITEL-SZÖVETKEZETHEZ.**

* **Hadikölcsönjegyzések a főispáni hivatalban.** Fráter Iván dr. főispáni titkár által vezetett hadikölcsönjegyzési akció a következő folytatólagos eredménnyel járt: a 2.100.000 korona összegű jegyzéshez járultak: Széles Sándor 10000, Szántó Dezső 10000, Szalai József 22000, Verő Albert 10000, Daniberg és Waldner 10000, Frölich József 60000 korona értékű jegyzéssel.

HIREK

* **A Népszövetségi Hangya** fogyasztási szövetkezet tagjai közül már igen sokan befizették a jegyzett részvények egész értékét. Akik részletben törlesztettek, azoknak már három részletet kell befizetniük, hogy szeptemberben teljesen ki legyen egyenlítve. Kérjük is a tagokat, hogy a részvényök árát vagy az esedékes részletet amennyiben lehetséges, befizetni már most sziveskedjenek, mert a megalakulás csak akkor történhetik meg, ha a jegyzett összeg együtt lesz. A tagok sziveskedjenek ezen körülményt minden ismerősséggel közölni. Befizetni s jegyezni lehet minden nap délelőtt 9-12-ig és délután 3-6 ig.

* **Jobb a kenyér.** Nehány heti keserves kínlás után tegnap végre jó buzakenyérhez juthatott a közönség. Nyugodják békében a korpás kenyér, de meg kell róla állapítanunk, hogy a 90 százalékos kiérítés elrontotta az egész lisztet, a korpa túlságos sok volt benne s bebizonyosodott, hogy a korpa csak arra való, hogy megegyék a disznók. Alig érzett meg a korpa közé keveredett kevés liszt s a legedzettebb gyomruak is fanyarul fogtak a feladathoz, hogy elpusztítsák a korpás kenyeret, amely keserű volt nehéz volt és éjjel malomkő gyanánt feküdt meg a gyomrot. Végre megkönyörült rajtunk az idő s tegnap már tiszta buzalisztet adott ki a város. Csak az volt a hiba, hogy egyes pékek, például a gyulai kenyérsütőde, felhalmozta a korpalisztet s azt fel kellett neki sütni, így tehát a közönség egy része csak ma juthat arravaló ehető kenyérhez.

* **A községi polgári fiúiskola visszahelyezése.** A háború kezdete óta a községi polgári fiúiskola helyiségét katonai kórháznak használják s az iskola a Bazár épület emeletén van elhelyezve. A tantestület most a városhoz intézett beadványában kéri, hogy az iskolát helyezték vissza saját épületébe, mert közegészségellenes, sőt életveszélyes, hogy pár száz gyermek a szünetek alatt az alig 80 centiméter széles folyosón tartózkodik. A kérelmet Kószeghy József főmérnök is támogatja.

* **Hazaáruló pásztor.** Kolozsvárról jeleltük: Mikán Demeter türkösi juhász még a román betörések idején a Piatre Mare havason fontos vezető szolgálatot tett a betörő románoknak, a kiket a hegyekben lévő rejtékhelyeken kalauzolt. Még nagyobb érdemeket szerzett azonban akkor, amikor Nagy-szeben mellett egy nagyobb román csapat egérfogóba került. A románokat ugyanis a pásztor kiszabadította a csapdából. Ezért a bűnéért a kolozsvári hadbíróóság az enyhítő körülmények figyelembevételével a hazaáruló pásztor tizenhat évi sulyosított börtönrre ítélte.

* **Kóbor kutyák a szőlőhegyen.** Most hogy az élelmiszer fogyatékán van, úgy látszik, a kutyák is megéheztek és elszöktek hazulról, a hegyen például falkákban járnak és temérdek kárt tesznek a veteményekben és a szőlőkben, úgy hogy a hegyi lakosok a hegybíróhoz és a rendőrséghez fordulnak segítségért.

* **Adókirovások helyesbítése.** A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekeltségnek, hogy az új adótörvény, valamint a végrehajtási utasítások értelmében azok, akik az 1917. évben jövedelemadóval, vagyonadóval és hadinyereségadóval rovatlak meg, az 1918. évre kérhetik adójuk helyesbítését, illetve a hadinyereségadó alapjául szolgáló jövedelmük újról leendő megállapítását. A kérvényt 1918. évi július hó 31 ig kell benyújtani az illetékes pénzügyigazgatóságnál. (Postai küldés esetén a feladás napja számít.) A kérvényhez szabályszerű vallomási ívet kell csatolni. Az idő rövidségére tekintettel a fenti határidőre nyomatékosan figyelmezteti a kamara az érdekeltséget s egyben megemlíti, hogy a határidőnek meghosszabbítása végett távirati felterjesztéssel fordult a pénzügyminiszterhez. Minthogy azonban a felterjesztés sorsa bizonytalan, az adózó felek saját érdekében áll, hogy a július 31-iki határidőt kötelező gyanánt tekintsék. Nagyvárad, 1918 július 15. *A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.*

* **Gyógyszerészek vasárnapja.** A nagyváradai gyógyszerészek Csanda Endre elnöklésével és jó, megokolt indítványára elhatározták, hogy vasárnapi munkaszünetet tartanak. A vasárnap délutáni gyógyszerészeti szolgálatnak ugyanis semmi értelme nincs. Ezért a 16 gyógyszerész közül 8-at bezárnak és 8-at tartanak nyitva arányosan elosztva a gyógyszerésztereket városrészenként. Minden második vasárnap délutánja tehát szabad minden gyógyszerésznek. Az indítványt Reisz István, Medvigy Ferenc dr., Németh Pál gyógyszerészek pártoló felszólalása után az összes tagok elfogadták. A vasárnapi szünet holnapután kezdődik meg. — A gyógyszerészek ma mennek Mayer József dr főorvoshoz, hogy a szünetbe egyezzen bele.

* **Gépészmérnöki iroda.** Posonyi László ny. kir. műszaki tanácsos, okl. gépészmérnök a M. Á. V. állomási villasorban levő lakásán gépészmérnöki irodát nyitott s a felek rendelkezésére áll mindennemű gépészmérnöki ügyekben.

* **100 vagon tűzifa a városnak.** Az országos faértékesítő hivatal értesítette Nagyvárad város polgármesterét, hogy a Nagyvárad Erdőipar részvénytársaság utasítást kapott, miszerint tartozik Nagyvárad város közellátására 100 vagon tűzifát szállítani.

* **Hadiárva és özvegyek gazdasági iskolája.** Az Országos Hadigondozó Hivatal a pestmegyei Margit ligeten létesítendő gazdasági női iskolában hadiárva és hadiözvegyek részére teljes ellátással egybekötött 60 ingyenes helyre pályázatot hirdet. Az iskola 2 évfolyamból áll s növendékeit, akik elméleti és gyakorlati kiképzésben részesülnek, kertészetre, szőlőművelésre, gyümölcsfaisztványozásra, tejgazdaságra, sertés, baromfi és házi-nyul tenyésztésre, méhészetre, továbbá háztartási ösmeretekre, főzésre, varrásra oktatja. A betöltésre kerülő 60 ingyenes helyre igényt tarthatnak 12 évnél idősebb leány hadiárva és 30 évesnél nem idősebb hadiözvegyek, akik legalább 4 elemi osztályt végeztek, ép és egészséges testalkatúak és az előírt munkálatok elvégzésére alkalmasak. A kellően felszerelt pályázati kérvényeket legkésőbb július végéig kell beküldeni az Országos Hadigondozó Hivatalnak: Budapest, VI., Vilmos császár-ut 37. sz. Dr. Istvánffy István, igazgató.

* **Városi étkező a középosztály részére.** Mint már említettük, a város tanácsa felhatalmazást adott Lukács Ödön főjegyzőnek, hogy a középosztály részére egy városi étkezőt állíthasson fel. Az új étkezőt a Sasban nyitják meg s annak vezetését Élő Jánosnéra bizzák. Az előbbi tervtől eltérően háromféle ebédet szolgáltatnak ki és pedig lenne 4 tál ételes ebéd, 4 koronáért, 3 tál étellel 3 koronáért és 2 tál étellel 2 K 40 fillérért. Ezenkívül 1-es tál ételes vacsora is, megfelelő áráért. Az árakra azonban még nem történt végleges megállapodás, s lehet, hogy ezen árak változást szenvednek.

* **A harmadosztályu ruhák.** Egyik ruhakereskedő közli velünk: A harmadosztályu állami ruhák megérkeztek, néhányat a vasuton loptak el, néhányat a szállítás alkalmával. A haszon tehát az ördögé. Ez nem volna baj. De a ruhák nem kellene senki nek, mert szakadnak és pedig gyorsan. A ruhák megjöttek, de nem jönnek az igényjogosultak s a portéka a raktárban marad. Hogyan? Hát eddig tartott a nagy lelkesedés, még kritizál is a kishivatalnok, hogy neki hasznavehető ruha jusson?

* **A jó lakó.** Juhász Erzsébet lakó volt Grósz Salamonnál s elvitte az egész berendezést.

— Miért tette ezt? kérdezte Gyenge Béla tanácselnök, mert ő elébe került az ügy.

— Nem én loptam el, felelte a vádlott, hanem más.

— Kicsoda?

— Nem tudom, csak azt, hogy kulcs nem volt a szobához s az én holmijaimat is elvitte a tolvaj.

Kiderült, hogy Erzsébet Petrucz Mártonné, Halász Mártonné és Boros Erzsébet nevéken is lakott itt-ott. A lakót, aki házigazdájának holmijait elvitte, a bíróság Stidl Ernő dr királyi ügyész vádbeszéde után elítélte.

* **Beteg hadiárva szanatoriuma.** Az Országos Hadigondozó Hivatal a Zsófia Orsz. Gyermekszanatorium Egyesületnek, — Siófok szomszédságában Balatonszabadi névű hadiárva gyermekszanatoriumában 100 Egyszáz helyet kötött le oly célból, hogy e helyeken beteg (vérszegénységben, angolkórbán, lokális, zárt) csontmegbetegedésekben, tüdőcsucshurutban, szivbajban szenvedő hadiárva gyógykezeltesse. Ezen 100 ingyenes helyre, amelyek 1918. jul. 1 től kezdődőleg töltsenek be, magyar állampolgároknak 3-14 életév között lévő fiú és leány hadiárva tarthatnak igényt. A közelebbi feltételek a városi Hadigondozó Népirodában (Városháza II. em. 39. sz., d. u. 3-5 óráig) megtudhatók. Pályázati kérvényeket az Orsz. Hadigondozó Hivatalhoz mielőbb be kell nyújtani.

* **Talált tárgyak.** A rendőrkapitányi hivatalhoz az alábbi talált tárgyak adattak be: Női szörme gallér, abrosz, fél férficipő, arany karikagyűrű, tajtékpipa, arany fülbevaló, ezüst fülbevaló, szemüveg, fadobozban pénz, férfi és női kalapok, két csomag szeg, arany női karkötő órák, férfi zsebórák, kisebb-nagyobb összegű pénzek, 1 száz koronás bankjegy-féle, okmánybélyeg, cernák, angol klozethez porcellánkagyló, egy csomagban grenadin- és selyemszövet, gyermek felöltő, lábszák. Igazolt tulajdonosuk a rendőrkapitányi hivatal II. emelet, 8. számú szobájában Horváth Géza rendőrkapitánynál jelentkezzenek.

* Brutalitások. A velencei hajótérrel két katona akart átmenni fürdés céljából az olasz oldolra. Szóltak a hajóslegénynek, aki átviteli díjat követelt, fejenként 20-20 fillért. A katonák nem fizettek, ellenben nekiestek a legénynek s felpofozták. Mikor a hajóban ülő asszonyok ez ellen szót emeltek, azokat is megtámadták. — A Fábry panzió egyik emeleti ablakából valaki undorító szemetet dobott az utcára, amely egy harctérről haza érkezett százados ruhájára esett. A százados hölgyekkel volt s nem vonhatta kérdőre a merénylőt, mire pedig visszaérkezett, a gaztettnek nem akadt gazdája.

* Adományok a Kath. Nődédő Egylet anya és csecsemő védelmére: Gróf Széchenyi Miklós 100 kor., Peredy Györgyné 30 kor. Gyermekfelneműt küldtek Györfy József és az olasz közs. polg. leányiskola. A Széles-utcai közs. elemi fiúiskola, Tar Klementin utján 20 koronát küldött a szegények részére. Alapító tagok lettek: özv. Bozóky Béláné 100 kor, Kolb Rezsóné 50 koronával. A kegyes pártfogásért hálás köszönetét fejezi ki az Elnökség.

* Elmaradt a püspökfürdői hangverseny. A kolozsvári művészek e hó 18 ára hirdetett püspökfürdői hangversenye Kislaki I. Ilonka operaénekesnő megbetegedése következtében elmaradt. A hangversenyt előre láthatólag csak augusztus elején fogják megtartani.

* Figyelmeztetés a hadifoglyok munkaadóihoz. A rendőrkapitányi hivatal értesíti a munkaadókat, hogy a temesvári katonai parancsnokság rendelete értelmében a hadifoglyokkal fegyelmezési és tisztelgési gyakorlatok tartandók. Ezért a város területén bármely célra kiadott valamennyi hadifoglyot vasárnap e hó 21-én reggel 7 órára a főkapitányság, a tűzoltó laktanya udvarára rendeli. Amennyiben a hadifoglyok közül valaki meg nem jelenik, azt szigorúan megfenyítik, ha pedig a meg nem jelenés a munkaadó hibájából történik, a gyakorlatról elmaradó hadifoglyokat elvonják és a munkaadó a biztosítéki összeget elveszti. A katonai parancsnokságok alatt álló hadifoglyok nem tartoznak megjelenni. Nagyvárad, 1918. évi július 18. Rendőrfőkapitány.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK megérkeztek, remekszép üvegszillárok mindennemű villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szerelteknek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

* Értesítés. Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítetek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

Haltenberger Vilmos kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett. Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

TRODÁLOM

A „Vasárnapi Ujság” július 14 iki száma képekben és szövegekben egyaránt érdekes közleményeket hoz. A Budapest és Bécs között e héten megindult légi postajárat első útjáról közölt képeken kívül közli a most elhunyt kiváló költő Lévy József legutolsó arcképét, amely pár hóval ezelőtt készült a „Vasárnapi Ujság” részére. Budapest főváros női gazdasági iskolájáról, a passió játékokból és a harctérről is több képet közöl e szám, mely Berkes Imre eredeti új regényének folytatása mellett Balla Ignációl novellát, Lenkei Henriktől és Boda Józseftől költeményeket közöl, míg Schöpllin Aladár Lévy Józsefről ír méltatást, Sztrokay Kálmán az „Uj csillagokról”, Kardos Árpád pedig a női kertészekről ír. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem u. 4. sz.)

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

APOLLÓ mozgószínház MA
Tabankorei királyleány
Dráma.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

VIGADÓ mozgószínház MA
Aki kétszer halszik meg
Dráma.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Aváradszőlősi Jégpincével szemben levő

téglagyár

épületekkel és mintegy 14 kat. h. telekkel, illetve szántófölddel

ELADÓ.

Felvilágosítást nyújt:
dr. IMRIK GUSZTÁV ügyvéd
Sal Ferencz-utca 15. sz. alatt.
Telefonszám: 4-16.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.
Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonőket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Legujabb füzöket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó diszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehérral	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfosar színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágvasza színes	5—
Majolika virágazék	5—
Majolika diszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegtelvágoítás készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom diszítéssel	50—
Falütőkör színes aranyozott kerettel	30—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpöcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmuáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Belga nyulak
a városi faterlepen eladó.

Selyem a divat!
Gyönyörű kosztüm és ruhaselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk azonnali belépésre felsőkereskedelmi iskolát végzett gyakornokot. Jelentkezni lehet a Nagyvárad Kezredelmi és Forgalmibanknál Rimanóczy-utca 6. szám alatt.

Ruhafesték
valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloszolgal minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására, Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Házvezetőnői
állást keres róm. kath. középkorú nő, ki plébánián 10 évig volt, finoman főz, tejkezeléshez, baromfitenyésztéshez, konyhakertészethez ért. Rendszerető, takarékos. Cim a kiadóhivatalban.

Ne dobja ki pénzét új ruháért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Pemete
és hársfamézecukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Betűszedő tanulóknak fiú és berakó tanulóknak leány fizetéssel felvétetik **a Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható **Stern Miklós** bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévíz-fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a **Fürdőigazgatóság.**

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Eladó házak!

Rákóczi-ut 1. és Rimanóczy-utca 4. számú bérház, továbbá Fürdő-utca 22. számú sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással kőszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről! kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Feladó kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére**

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Beáthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.